

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszaki lapja

Alapította: Ferencz Lajos

XII. évfolyam 5. (120.) szám

2009. január

Simor András:

Kuba nincs egyedül

Elhangzott 2009. január 16-án, a Vasas Szakszervezet székházában tartott ünnepi megemlékezésen.

Tisztelt vendégeink, kedves barátaim!

A Kubai Forradalom győzelmének 50. évfordulóját ünnepeljük. Voltaképpen szólhatnánk 56 évről is, hiszen a Kubai Forradalom első szakasza 1953-tól 1959-ig tartott, a Moncada lakत्या elleni fegyveres támadástól a népi-nemzeti forradalmi háború 1959-es győzelméig. A kubai nép Fidel Castro vezetésével vívta ezt a háborút Fulgencio Batista diktatúrája ellen. Fidel Castro irányításával jött létre a Július 26-a Mozgalom, amely újraélesztette és a 20. század közepének viszonyaira alkalmazta José Martí és a kubai függetlenségi háborúk történelmi örökségét, olyan körülmények között, amikor a Szovjetunió XX. kongresszusa meghirdette a kapitalizmusból a szocializmusba való békés átmenet közvetlen lehetőségét, amiből néhány évtized múlva a szocializmusból a kapitalizmusba való békés átmenet valósult meg.

A Kubai Forradalom második szakasza 1959-től 1989-ig tartott. Ebben a periódusban a Szovjetunió a világpiaci ártól független, stabil áron vette át a kubai cukrot, ami egyrészt biztonságot jelentett Kubának, és lehetővé tette a nyugodt tervezést, másrészt tartósította a monokultúrát annak minden veszélyével együtt. Ez alatt az idő alatt a Kubai Forradalom olyan életviszonyokat teremtett a kubai nép számára, amilyenek az ország előző történetében sohasem léteztek, és nem léteztek, nem léteznek Latin-Amerika egyetlen más országában sem. Felszámolták az írástudatlanságot, és kialakították azt az oktatási rendszert, amely nemcsak általános és középiskolai oktatást biztosít az egész nép számára, hanem az ösztöndíj rendszer segítségével az egyetemi tanulmányokat is lehetővé teszi, még a legsze-

gényebb rétegek gyermekei számára is. Engedjék meg, hogy felidézsek egy személyes élményt, amely meggyőzően bizonyítja, milyen távlatokban gondolkodtak azok, akik a kubai oktatási rendszert kialakították. 1963-ban látogatást tettem egy hegyvidéki felsőoktatási intézményben, ahol 4000 tanárt képeztek ki. A hetvenes években egy úgynevezett Vidéki Iskolában tett látogatásom alkalmából, melynek neve a Kubai-Magyar Barátság iskola volt, az iskola fiatal igazgatónjében az egykori hegyvidéki tanárképző intézmény egyik növendékét ismertem fel. Kuba olyan ingyenes egészségügyi rendszert alakított ki, amely nemcsak Latin-Amerikában egyedülálló, hanem a világ számos gazdag országa is elirigyelhetné. Miközben a Tőke mindenhatóságának hívei az egyedül üdvözítő piacgazdaságról beszéltek és beszélnek, Kuba tanárokat és orvosokat képzett ki az emberi tőkét soha nem látott, magas szintre emelve. A kultúra és annak minden ágazata, a múzeum- és színházlátogatástól a filmművészetten át a könyvkiadásig az egész nép mindennapi szükségleteinek kielégítője lett.

És mindezt Kuba az északi szomszéd, az Egyesült Államok állandó agressziói közepette hozta létre. 1961-ben került sor a Playa Girón-i zsoldos támadásra, amelyet a kubai nép, a hadsereg és a milícia 72 óra alatt számolt fel. Ekkor szenvedte el az Egyesült Államok első katonai vereségét Latin-Amerikában.

1962-ben az Októberi Válság néven elhíresült kubai válság állt a világ figyelmének középpontjában. Kevés hiteles dolgot tudunk meg erről akkoriban. A világsajtó arról tudósított, hogy kivonták a szovjet rakétákat Kubából, a Szovjetunió és az Egyesült Államok megállapodott

egymással. Hruscsov és Kennedy a világbéke megmentőinek szerepében tetszelegtek. A kilencvenes évek óta többet tudunk arról, mi történt voltaképpen 1962 októberében. Publikálták Fidel Castro és Hruscsov levelezését, és Ignacio Ramonet híres interjúkönyvében, a *100 óra Fidellel* című könyvben maga Fidel Castro elemzi az Októberi Válság eseményeit. Vagy fél évvel a válság előtt a szovjet és a kubai hírszerzés tudomást szerzett a Kuba ellen készülő amerikai agresszió tervéről. Ekkor még nem lehetett tudni, hogy katonai támadásról, vagy blokádról lesz-e szó. Fidel Castro azt javasolta a szovjet vezetésnek, hogy írjanak alá katonai egyezményt Kuba és a Szovjetunió között, Kubát a szocialista tábor elidegeníthetetlen részének nyilvánítva. Erre a Szovjetunió nem volt hajlandó, helyette a rakéták Kubába való telepítését indítványozta, amit a kubai vezetés kénytelen-kelletlen elfogadott. A válság kirobbanása után a Szovjetunió az Egyesült Államokkal, anélkül hogy a tárgyalásokba a kubai vezetést bevonta volna, megállapodást kötött, és kivonta a szovjet rakétákat Kubából. Nem számolták fel a guantánamói amerikai katonai támaszpontot, a Szovjetunió elfogadta a Kuba körül létrehozott amerikai blokád létezését. Vannak megállapodások, amelyekről nem szokás írásos dokumentumokat hagyni, ám a későbbi eseményekből nyilvánvaló, hogy a Szovjetunió elfogadta azt is, hogy Latin-Amerika az Egyesült Államok érdekerülete.

A baráti felszín alatt a mélyben tovább forrongtak az ellentétek. Ezek legvilágosabban a Latin-Amerika politikában jelentkeztek. Kuba egyértelműen támogatta a latin-amerikai népek forradalmi mozgalmait, elvi és gyakorlati segítséget nyújtva harcukhoz, miközben a szovjet irányvonalat elfogadó latin-amerikai kommunista pártok szembefordultak a földrész forradalmi törekvéseivel. A teljes igazság érdekében ne hallgassunk arról se, hogy hasonló magatartást tanúsított azoknak a pártoknak a nagy része is, amelyek a kínai irányvonal követőinek vallották magukat. Legszembetűnőbb példája ennek az, ahogyan elárulták Bolíviá-

ban Che Guevara gerillaháborúját. Szégyenteljes szerepet játszott ebben Mario Monje és Oscar Zamora, miközben bolíviai kommunisták, például a Peredotestvérek, életüket áldozták a hazájuk felszabadításáért folyó harcban.

A nyolcvanas években a kubai vezetés nem érték váratlanul azok az események, amelyek a Szovjetunió megszűnéséhez és a magukat szocialistának nevező országok rendszerváltásához vezettek. Fidel Castro két híres beszédére gondolok. Az elsőben arról szólt, hogy ha akadnak szocialista országok, amelyek kapitalista útra akarnak térni, engedtessek meg kapitalista országoknak, hogy a szocialista utat válasszák. A másodikban még konkrétabban figyelmeztette Kuba népét a bekövetkezendő eseményekre. Azt mondta, ha egy nap arra ébredünk, hogy nem létezik többé a Szovjetunió – és ezt akkor mondta, amikor a Szovjetunió még létezett –, Kuba akkor is továbbhalad a maga választotta úton. Nem a veteránokat hívta össze, még csak nem is a párttagokat, Kuba egész népéhez szólt. Ismét személyesen tapasztalhattam, hogy bár a kubai embereket meglepte ez a beszéd, semmilyen bizalmatlanság nem ébredt bennük, megszokták, hogy vezetőik mindig igazat mondanak nekik. A havannai taxisofőrök ez idő tájt már azt mondogatták, hogy Gorbacsov vagy az CIA vagy az Intelligence Service embere.

A Kubai Forradalom harmadik szakasza 1989-ben kezdődött és tart napjainkig. A Rendkívüli Időszakkal kezdődött, amelynek legnehezebb szakasza 1995-ig tartott. A kubai nép jelszava ez volt: resistir, luchar, vencer – ellenállni, harcolni, győzni. És a kubai nép ellenállt, a kubai nép harcolt, a kubai nép győzött. Valósággal háborús körülmények között kellett teljes kereskedelmét és gazdaságát átalakítani, miközben az Egyesült Államok még kegyetlenebbé tette a Kuba elleni blokádot.

Am bebizonyosodott az is, mennyire hiteles volt Kuba politikája, amikor bízott a latin-amerikai népek forradalmi erejében, és támogatta ezeket a népeket forradalmi megmozdulásaik idején. 1989-ben, egy időben a Berlini Fal lebontásával, felázadt a caracasi nép a Világbank neoliberais csomagterve ellen, és ezzel megkezdődött a Bolíviai Forradalom, amely néhány év múlva kormányra juttatta demokratikus választásokon Hugo Chávez Fríast, a venezuelai nép forradalmár vezetőjét. Megkezdődött Venezuela életének radikális átalakítása. Bolíviában, ahol nemcsak a pártok árulták el Che Guevarát, hanem a megfélemlített indián parasztok is, megmozdult az ország bennszülött indián népe, az indián közösségek,

a szakszervezeti mozgalmak, és kormányt alakíthatott Evo Morales, Bolívia és Latin-Amerika első indián elnöke. Baloldali kormányok jöttek létre Ecuadorban, Paraguayban, Hondurasban. Ismét kormányra kerültek Nicaraguában a sandinisták. Kuba nincs egyedül, hitelesebb szövetségesei vannak, mint azelőtt voltak.

Kuba, Venezuela, Bolívia kezdeményezésével létrejött az ALBA (Bolíviai Alternativa Amerika számára) elnevezésű gazdasági szövetség, melyhez csatlakozott Ecuador, Nicaragua, Honduras, baráti szálakat ápol vele Argentína, Uru-

guay, Brazília. José Martí és Simón Bolívar álma megvalósulóban van a mai Latin-Amerikában. Ha megerősödik a kontinens gazdasági egységtörekvése, az Egyesült Államok végleg elveszti a hátsó udvarának nevezett földrészt. A világ elnyomott népei, haladó gondolkodói ezért fordulnak reménykedve Latin-Amerika felé. Ha a 21. század Kuba és Latin-Amerika évszázada lesz, nem kell attól rettegnünk, hogy a barbárság ideje köszönt ránk, veszélyeztetve a földgolyón az egész emberiséget. Köszönöm a figyelmüket.

A Forradalom 50 éve *

„A zsarnokságot megdöntöttük. Óriási az öröm. De sok még a tennivaló. Nem ártatjuk magunkat azzal, hogy ezentúl minden könnyebb lesz. Ezentúl talán még nehezebb lesz.”

Ezt mondta Fidel Castro főparancsnok Havannában, 1959. január 8-án. Sokan el sem képelték, milyen kihívások várnak rájuk.

Néhány nap múlva Fidel meghirdeti az ország önrendelkezési jogát, és felhívja az Egyesült Államokat, hogy azonnal vessen véget az agresszióknak, a személye elleni merényleteknek és az USA-politikusok uszításainak.

A forradalom győzelme reális lehetőséget teremtett a kubai nép számára, hogy történelmében először, gyakorolja az önrendelkezés jogát. Sem az amerikai elnök, sem a Kongresszus, sem az amerikai követek nem rendelkezhetnek többé arról, hogy Kuba mit tehet, mit nem.

A felemelkedés számai

Az ország gazdaságát akkoriban fejletlen ipar jellemezte, amely erősen függött a cukortermeléstől. A mezőgazdaság a nagybirtokokon összpontosult, tulajdonosaik a teljes mezőgazdasági terület 75%-át ellenőrizték. A gazdasági tevékenység javarészt és az ország ásványi kincseit az amerikai tőke tartotta kézben. Övé volt, többek közt, a termőterületek negyede (1,2 millió hektár), a cukoripar zöme, a nikkeltermelés, kőolaj-finomítás, villany- és telefonszolgáltatás nagy része. Ugyanez vonatkozik a bankokra. Az USA piacain bonyolódott le a kubai behozatal és kivitel közel 70%-a. Magas volt a munkanélküliség és az írástudatlanság, nyomorúságos az egészségügyi helyzet, a lakosság nagy többségének élelmezése.

1958-ban a lakosság 50%-a csupán a jövedelmek 11%-ával rendelkezett, 26% egy 5 százaléknál kisebb résznek jutott.

Burjánzott a rasszizmus, a korrupció, a prostitúció és a koldulás. A legegésztőbb szociális és gazdasági problémák megoldásához elengedhetetlen volt, hogy a nép szabadon rendelkezessen az ország természeti kincseivel és erőforrásaival. Még az 1940-es alkotmány kimondta, összhangban a nemzetközi jog normáival, hogy Kubának joga van ezekkel a forrásokkal rendelkezni, kötelezettséget vállalva az érintett országok (Kanada, Spanyolország, Anglia) kártalanítására. A forradalmi kormány életbe léptette ezeket a rendelkezéseket, megtagadta azonban a kártalanítást az Egyesült Államoktól.

A földeket a kubai kormány a parasztok tulajdonába adta, akik addig félfüerdális viszonyok között, mérhetetlen szegénységben éltek, és a rendelkezésre álló erőforrásokat a gazdálkodás fejlesztésére, a lakosság életkörülményeinek javítására fordította.

Az iparosítás lehetővé tette, hogy megkezdjük a termelés diverzifikálását. A gazdasági válságig, amely a Szovjetunió és az európai szocialista tábor megsemmisülésével kezdődött, Kubában a forradalom óta tizennégyszeresre nőtt az acélgártás, nyolcszorosra a villamosenergia-termelés, hatszorosra a cement, négyszeresre a nikkelt, tízszeresre a műtrágya előállítás, négyszeresre a kőolaj-finomítás (a Cienfuegosban létesített új finomítót nem számítva). A textilgyártás megszorozódott, a turistaforgalom háromszorosára emelkedett. Új iparok és iparágak létesültek, mint a gépgyártás, az elektronika, az orvosi felszerelések gyártása, a gyógyszer-, építőanyag- és üvegipar stb. Korszerűsödött a cukor-, az élelmiszer- és a könnyűipar. Kifejlődött a biotechno-

*Lázaro Barredo Medina cikke a kubai forradalom győzelmének 50. évfordulóján. Megjelent a „Granma Internacional Digital” ez év január elseji számában. Az írást rövidítésekkel közöljük.

lógia és sok más tudomány. Erőfeszítéseket tettünk az infrastruktúra javítására: autópályák épültek, korszerűsödtek a kikötők. A szociális szükségleteket sikerült megfelelően kielégíteni, bár a lakáshiány továbbra is probléma.

Szociális és kulturális vívmányok

A termelési kapacitások fokozatos bővítésével és széleskörű szociális programokkal erőteljesen visszaszorítottuk a munkanélküliséget. Az írástudatlanok és félalnfabéták száma, amely 1958-ban elérte a 2 milliót, ma már gyakorlatilag nulla. 1958-ban 600 000 gyerek nem járta ki az alapfokú iskolát, miközben a tanítók 58%-ának nem volt állása. Az iskoláskorú gyerekeknek csak 45,9%-a volt beíratva, és ezeknek is csupán 6%-a végezte el az alapfokú iskolát. Az egyetemeken alig 20 000 diáknak jutott hely.

A forradalmi kormány tömeges alfabetizációs kampányt indított. Iskolák széles hálózata létesült országszerte, több mint 300 000 tanító és tanár dolgozott ebben a szektorban teljes munkaidőben. Az iskoláskorú gyerekek 100%-a van beíratva, 98%-uk elvégzi az alapfokú, 91% a középiskolát. Minden tizenegyedik állampolgár egyetemi végzettséggel rendelkezik, az egyetemeken 650 000 hallgató tanul. Az oktatás mindenütt ingyenes.

A közegészségügy helyzetét 1958-ban leginkább az jellemezte, hogy a gyermekhalandóság 60 ezrelék volt, és minden 10 000 szülőnő közül 118 meghalt. A tuberkulózis halálozási aránya 15,9 ezrelék; a mezőgazdasági körzetekben a lakosság 36%-a bélférgektől szenvedett; a várható életkort 58,8 évre becsülték. Vidéken egyetlen orvos jutott közel 2 és félezer lakosra. Ma az egészségügyi ellátás ingyenes, több mint 70 000 orvosunk van, közülük kb. 30 ezren teljesítenek szolgálatot külföldön. 700-nál több kórház és poliklinika működik; a rendszeres és tö-

meges oltások nyomán gyakorlatilag nem léteznek többé olyan betegségek, mint a gyermekbénulás, diftéria, kanyaró, szarvmaró, tetanusz, rubeola, fültőmirigy-gyulladás, hepatitisz B. A gyermekhalandóság 5,3 ezrelék (ami jobb arány, mint az Egyesült Államoké és sok fejlett országé), a várható életkor meghaladja a 77 évet.

Arcátlan szuperhatalmi önkény

Az utóbbi negyvenöt évben az USA megtiltott minden árucserét Kubával, beleértve az élelmiszer- és gyógyszerkereskedelmet is; nem vásárolnak cukrot, megtiltották állampolgáraiknak, hogy Kubába utazzanak, megtorlással sújtják azokat a harmadik országokat, amelyek amerikai eredetű, amerikai alkatrészeket tartalmazó, vagy amerikai technológiával gyártott termékeket exportálnak Kubába. Az USA megszakította kapcsolatait azokkal a harmadik országbeli bankokkal, amelyek dolláros ügyleteket folytatnak velünk; rendszeresen beavatkozik, hogy más országok kormányai, szervei, intézményei ne kereskedjenek Kubával, és ne nyújtsanak segínyt a szigetországnak.

Miután Kuba elvesztette kelet-európai piacait, az USA kormánya 1992-től megszigorította a blokádot: életbe lépett a Torricelli-törvény, amely „a demokratikus és az emberi jogok védelme” ürügyén megtiltotta, hogy az amerikai vállalatok harmadik országbeli partnerei, akik ezeknek az országoknak a törvénykezése alá tartoznak, kereskedelmi és pénzügyi műveleteket bonyolítsanak le Kubával (különösen élelmiszerek és gyógyszerek vonatkozásában), és 180 napra kitiltja az amerikai kikötőkből azokat a hajókat, amelyek árut szállítanak Kubába vagy Kubából. Ezek a rendelkezések nemcsak Kubát károsítják, hanem sértik más országok szuverenitását és külkereskedelmi szabadságát is.

1996 márciusában az USA életbe léptette a Helms-Burton törvényt, amely magának követeli a jogot, hogy harmadik országok polgárait amerikai bíróság elé állítsa, kiutasítsa, vagy megtagadja tőlük és legközelebbi hozzátartozóiktól a beutazási vízumot, akadályozva ezzel Kuba erőfeszítéseit gazdasága helyreállításában. A legutóbbi években fogadták el a Bush-tervet, amely gyarmatosítani kívánja Kubát, és megbízza az amerikai külügyminisztériumot: nevezzen ki „kormányzókat” a forradalmi rendszer megdöntése utáni „átmeneti” időszakra. Ez a terv milliós nagyságrendű támogatást irányoz elő a Miami-ban székelő terrorista csoportoknak, valamint az USA havannai Érdekvédelmi Irodája által irányított zsoldosoknak. A Kuba elleni piszkos háborúban olyan módszereket is alkalmaznak, mint a bakteriológiai hadviselés a mezőgazdaságban (állattenyésztő üzemek, cukornád- és dohányültetvények ellen), szabotázsok, légi bombázások, az ország vezetői elleni merényletek.

Nem hódolunk meg

A 90-es évek elején, miután megsemmisült a Szovjetunió, Kuba hónapok alatt elvesztette piacait, GDP-je meredeken esett. A nemzetközi reakció által elszigetelt és gyalázott forradalmi ország elviesztelte ezt a csapást; bebizonyította, hogy saját fényével, nem kölcsönfénnel ragyog, és soha nem volt senkinek a mellékholgójára. Az állhatatosság rendkívüli próbája volt ez, amelyben a lakosság többsége hiteles értékeket és erkölcsi elveket mutatott fel, tudatosan és következetesen támogatta politikai vezetőit. Nemcsak a szociális eredményeknek volt ez köszönhető, hanem annak is, hogy a nép döntő többsége folyamatosan meggyőződött róla: kormánya a legnehezebb időkben is a lakosság érdekeiért cselekszik.

Vanessa Redgrave Havannában forgat*

Ma már közhelyszámra megy, hogy Vanessa Redgrave egyike a film legnagyobb művészeinek. A színésznő 45 évvel ezelőtt járt először Kubában; mostani látogatására abból az alkalomból került sor, hogy bemutatják „A láz” c. filmjét, amelyet fia, Carlo Nero rendezett.

Ez a hatalmas alkotás lenyűgözte a Chaplin Terem közönségét a vetítés 83 perce alatt. A művésznő több monológot mond közvetlenül a kamerába. A rendező dramatizált jeleneteket is bevág, többek közt Michael Moore-ral, Angelina Jolie hollywoodi filmszillaggal, és saját húgával. Felhasználja az animációt is. Sajtóér-

tekezletükön Redgrave és Nero elmondták, hogy hat éven át forgatták filmjüket, amely Wallace Sharon író és színész színpadi monológján alapul. „Büszke vagyok erre a filmre – mondta Redgrave. – Csodálatos és tisztelem a fiamat, tökéletesen megbízom benne mint emberben, rendezőben, íróban és gondolkodóban.

Carlo Nero szerint – aki Franco Nero olasz filmszínész fia – filmjük nagyon személyes jellegű, megmutatja, „hogyan kötelezte el magát Vanessa a politikában”. Többször is szó esett a sajtóértekezleten Kubáról, a művésznő politikai meggyőződéséről, amelyhez mindvégig hű maradt.

„1963-ban jöttem először Kubába második férjemmel, Tony Richardsonnal, két lányom, Joely és Natasha apjával, aki a „Tom Jones” c. film rendezéséért két Oscar-díjat kapott. Első látogatásomkor gazdag emberek egykori luxusrezidenciáin jártunk, amelyeket óvodákká, árvaházakká, általános iskolákká alakítottak át. Akkoriban kezdett szenvedélyesen érdekelni a nevelésügy, és tapasztaltam, hogy Kuba milyen eltökélten és következetesen törekszik rá, hogy az oktatás és nevelés minden gyerek természetes joga legyen. Ez volt egyike azoknak a dolgoknak, amik megváltoztatták az életemet. A keresetem egy részét

arra fordítom, hogy óvodát tartsak fenn Londonban 3-5 éves gyerekek részére. A fiam is oda járt. A tapasztalataim arra készítettek, hogy az UNICEF nagykövete legyenek. Kubán kívül nem ismerek még egy országot, ahol a kormány annyira a prioritások csúcsára állítaná a nevelés- és oktatásügyet. Ezt a Gyermek Alapjogainak Nyilatkozata is elismeri, amelyet 1989-ben valamennyi ország aláírt.

Kuba rengeteget tesz a gyerekek tanításáért és egészségéért, a legnagyobb nehézségek között is, ezt én nagyszerűnek találok. Azt hiszem, ha más kormányok is így járnának el, megváltozna a világ. Ezt én

mint anya, mint öt unoka nagyanyja, mint asszony és művész valami csodálatosnak tartom. Nagyszerű szellemről tanúskodik, amit én a legőszintebben tisztetek. Nem sikerülhetett volna, ha az emberek nagy többsége nem támogatja.

Ma reggel Carlo fiammal egy általános iskolában jártunk. Ott is örömteli kapcsolatot, kölcsönös gyengédséget tapasztaltam a gyerekek és tanítóik között.”

Több újságíró arról kérdezte a színésznőt, hogy mit jelentett az ő nemzedéke számára a kubai forradalom. A válasz: ujjongó örömet, elszántságot, ellenállást, perspektívát. „Hiszem, hogy ezekben a nagyon

kemény időkben, amelyek nemcsak Kuba számára oly nehezek, Önök nap mint nap érezhetik, mennyire fontos részei a világnak; és amikor egyszerre tartják a szemüket a jelenen és a jövőn, a gyerekeken, akkor ez ajtókat nyit meg, amelyek hosszú időn át zárva voltak, és sok igaz barátot szerez Önöknek. Számomra kiváltság, hogy itt lehetek. Ebben a világban, amely nem éppen a lehetséges világok legjobbjika, a most zajló fesztivál győzelem az ostoba és kártékony blokádpolitikán.”

*Mireya Castañeda beszámolója a „Granma Internacional” 2008. dec. 12.-i számában.

Levél lelkész barátomhoz a palesztin kérdéstről

Kedves Feri!

Elnézéset kérem, hogy nem postafordultával válaszolok; kicsit összesűrűsödtek nálam a dolgok az elmúlt hetekben, és a téma sem egyszerű. Rendszeres kifejtésére nem is vállalkozom, csak néhány hevenyészett megjegyzésre.

Úgy gondolom, a legfontosabb az, hogy élesen megkülönböztessük a cionizmus és a jelenlegi izraeli kormányzati rendszer kritikáját az antiszemitizmustól. Utóbbi a rasszista ideológiák eleme, és szerves része számos fasiszta eszmerendszernek (nem mind egyiknek: Mussolini fasiszma csak a vége felé lett antiszemitává, addig élvezte a zsidó nagytőkék támogatását). Minden fasiszma rasszista, de nem mindegyik antiszemita: a zsidó fasiszma rasszizmus pl. elsősorban – bár nem kizárólag – arabellenes.

Attól tartok, erősen idegenkedsz a „zsidó fasiszma” kifejezéstől. Pedig van ilyen: a fasiszma ugyanis nem etnikai, hanem politikai jelenség, és a számos ágra oszló cionista mozgalomnak is van fasiszta szárnya (amelynek történetében megtalálhatók az Oradourra és Lidicére emlékeztető cselekmények is).

Honnan ered a mai szörnyű helyzet, a csilapíthatatlan ellenségeskedés zsidók és arabok, két etnikailag rokon népcsoport között?

A két nép évszázadokon át testvéri békeben élt egymás mellett ugyanazon a közös területen, ahogy arról – egyebek közt – Kardos G. György kitűnő regénye, az „Avraham Bogatir hét napja” beszámol. Ez a békés együttlét folytatódhatott volna Izrael független államiságának kikiáltása után is, annál is inkább, mert az ENSZ 1947-es határozata, amelyet a Szovjetunió is támogatott, két független állam létesítését javasolta a történelmi Palesztinában: a zsidó államét, a terület 55%-án, és egy arab államét, a terület 45%-án. Amikor azonban 1948-ban Izrael Állam megalakult, vezetői semmibe vették az ENSZ érvényes határozatát: Izrael a terület 78%-át vette birtokába, megakadályozta az önálló arab állam megalakulását, és 700 000 palesztint elűzött

otthonából; a menekültek azóta sem térhetek vissza, táborokban élnek, többnyire nyomorúságos körülmények között, és a számuk az évek során egyre nőtt.

Mi az oka ennek a helyzetnek? Az izraeli kormányok *cionista politikát* folytatnak, Nagy-Izrael kialakítására törekszenek, amely egyesítené a világ zsidóságának jelentős részét. Ez így elméletben talán nem is hangzik rosszul. Csakhogy nagyon kevés a művelhető földterület, kevés a víz, az ország földrajzilag alkalmatlan a bevándorlók egymást követő hullámainak befogadására. A földet és a vizet az araboktól kell elvenni, a területet hódtító háborúban megnagyobbítani. Az izraeli kormányok fő támogatója ebben a törekvésükben az USA, részint belpolitikai okokból (mert sok a gazdag zsidó szavazó, állásfoglalásuk döntő lehet a választásokon), de főleg azért, mert Izrael stratégiaileg kulcsfontosságú a közel-keleti olaj megszerzése szempontjából. Ezért Izrael az USA biztatására, amerikai segítséggel felépítette a Közel-Kelet leghatalmasabb, legmodernebbül felszerelt és legjobban kiképzett hadseregét, amely egymagában erősebb a széthúzó arab állam hadseregeinél együttvéve. Katonai főlénye révén Izrael elfoglalta a Jordán folyó nyugati partját és a Gázai övezetet; tömegesen űzte el az arab lakosságot, településeket és katonai támaszpontokat létesített a megszállt területeken. Ezek szétdarabolják a korábban összefüggő palesztin területeket, és lehetetlenné teszik egy palesztin állam létrejöttét. Az elűzött, üldözött palesztinok (különösen a Szovjetunió megszemérsülése óta) szinte semmi lehetőségük jogos elemi követeléseik érvényesítésére (pl. arra, hogy menekülttáborok helyett ismét saját otthonukban élhessenek); beszorítottágukban kövel dobálják a tankokat, és – követve a gyarmati felszabadító harcok kezdeti szakaszának taktikáját – merényleteket hajtanak végre, nem kímélve a polgári lakosságot. Az ellenállást, bármennyire kezdetlegesek és nemegyszer visszataszítóak is a formái, a kormány semmiféle erőfő-

lénnyel nem fogja megtörni; békére pedig egyelőre nem hajlandó (Rabin miniszterelnököt, aki belátva a helyzet tarthatatlanságát, lépéseket tett a béke irányában, megölte saját honfitársa, egy zsidó diák).

A zsidó népnek természetesen joga van hozzá, hogy önálló országa legyen, és ha megtámadják, védekezzen. A palesztin népnek talán nincs ehhez joga? Enyhén szólva egyoldalúság, ha a „terrorista” jelzővel egyes-egyedül az otthonaikból elűzötteket bélyegzik meg, fenntartva az önvédelem jogát a másik fél részére, amelyik bulldózerrel takarítja el amazok házákat és otthonát.

A zsidó lakosság egy része – sajnos, egyelőre csak egy számban nem jelentős kisebbsége – kezd ráébredni, hogy nincs más út, mint a megbékélés. Ellenállás bontakozik ki a kormányok agresszív fasiszta politikája ellen: ilyen volt az első libanoni háború idején a „Békét most!” mozgalom, vagy később a diákok és a tartalékos tisztek mozgalma, akik személyes szabadságuk kockáztatásával megtagadták a katonai szolgálatot a megszállt területeken. Ők az *antifasiszta ellenállás hősei*. (Akárcsak az a világhírre szert tett zsidó ügyvédnő, Felicia Langer, aki arra specializálódott, hogy üldözött arabokat védjen a zsidó bíróságokon.) Ezekben a haladó mozgalmakban zsidók és arabok együtt harcolnak a közös cionista ellenség ellen; ahogy az Izraeli KP-ban is mindig egységben léptek fel.

Köteteket lehetne írni a részletekről, az egyes kérdésekről külön-külön: a megtorlásokról, az üldözött palesztinok szenvedéseiről (amelyekben szinte lemásolódik a zsidóknak a náci rendszerek alatt elszenvedett sorsa). Lehetne írni az arab ellenállás ellentmondásairól, haladás és iszlám fanatizmus keveredéséről, számos elemről, amely bonyolítja a helyzetet és a dolgok tárgyilagos megítélését. De talán majd máskor. Hajtsunk fejet a hősök előtt, és különböztessük meg az agresszort áldozataitól.

Barátsággal öllelek

Noam Chomsky a palesztin kérdéstről

A világhírű nyelvész és politikai publicista beszélgetése Sameer Dossani külpolitikai szakértővel. Forrás: „Foreign Policy in Focus”, 2009. január 16. (Rövidített szöveg.)

Kérdés: Az izraeli kormány és sok izraeli és amerikai hivatalos személy szerint a Gáza elleni támadás célja, hogy véget vessenek a Gázából Izrael ellen irányuló rakétatámadásoknak. De sok megfigyelő azt állítja, hogy ha valóban ez volna az ok, akkor Izraelnek inkább újabb erőfeszítéseket kellett volna tennie, hogy meghosszabbítsák a decemberben lejárt tűzszüneti megállapodást, amely csaknem véget vetett a rakétatámadásoknak. Az ön véleménye szerint melyek az izraeli akció valódi indítékai?

Chomsky: Izraelnek világos programja van. Józan héják, mint Sharon, megértették: örültség 8000 telepesre vigyázni Gázában, akik jelentős katonai erők védelme alatt igénybe veszik a földek egyharmadát és a szűk erőforrások nagy részét, miközben a körülöttük élő lakosság jóformán elrothad. Jobb lesz kivonni őket onnan, és átirányítani a Nyugati Partra. Nem is titkolták valódi céljaikat. Amikor párezer embert kivontak Gázából, kiterjesztették a telepítési programokat a Nyugati Partra. Így Gáza ismét ketreccé változott, lényegileg börtönné: Izrael tetszése szerint támadhatja, közben pedig a Nyugati Parton megvalósíthatja céljait.

Nem is titkolták. Pár hónappal a kivonulás után, Ehud Olmert az Egyesült Államokba látogatott. A Kongresszus együttes ülésén nagy tapsot kapott az a kijelentése, hogy vitán felül áll a zsidók történelmi joga Izrael egész földjére. Közölte: Izrael főleg az értékes földeket és erőforrásokat fogja bekebelezni, amelyek közel vannak az 1967-es határhoz. Ez a föld ma mögötte van az annexió falnak, amelyet Izrael épített a Nyugati Parton. Magába foglalja a művelhető területeket, a fő vízkészleteket, a Jordán-folyó völgyét (amely kb. a Nyugati Part egyharmada, és a 60-as évek második fele óta folyik a betelepítése). Az egész területet autópályákkal szelik át; kantonokba szorítják az arab lakosságot, ellenőrző pontokat állítanak fel, és más módokon is zaklatják a palesztinokat. Ha pedig távoznia akarnak, annál jobb.

Kérdés: A Biztonsági Tanács tűzszüneti felhívást fogadott el. Az USA tartózkodott, nem vétőzött. Gondolja, hogy történt valami elmozdulás?

Chomsky: Az 1967-es háború után a

BT több határozatban elítélte Izrael terjeszkedési törekvéseit, Jeruzsálem közigazgatási átvételét, új települések létesítését, amelyekről mindenki tudta, Izrael is, hogy sértik a genfi konvenciókat.

Izrael a határokat nem vette tudomásul. Az oszlói megállapodás éveiben folyamatosan nőtt az új települések száma, noha a megállapodást ez sértette. A Clinton-kormányzat utolsó éveiben az új települések létesítése meggyorsult, és a folyamat azután is folytatódott.

Ezt a politikát az USA kollaboránsai, Jordánia és Egyiptom is segítik. Ha a Nyugati Parton tüntetés van Gáza támogatására, a Fatah biztonsági erői szétverik. A Fatah manapság többé-kevésbé Izrael helyi rendőrségeként működik. A Gáza elleni támadás arra irányul, hogy ne legyen semmiféle ellenállás, a külföldi diplomáciát pedig késleltessék a beavatkozással, amíg csak lehet, hogy aztán kész tények elé állítsák. Mindez tökéletesen érthető. Ha be akarsz kebelezni egy országot, amelynek népe nem akarja ezt, mi mást tehetnél?

Ezt a tragédiát itt írják, nálunk. A sajtó hallgat róla, és többnyire a tudományos világ is; de tény, hogy volt már politikai rendezés a napirenden az utóbbi 30 évben. Kétállamos rendezés lett volna ez. A főbb arab államok, a Palesztin Felszabadítási Szervezet (PLO) támogatásá-

val, ilyen tartalmú határozati javaslatot terjesztettek a BT elé. De az USA megvétőzta. A Clinton-kormányzat utolsó éveiben kétoldalú tárgyalás folyt Izrael és a palesztinok között, amelyet az USA

szervezett, de ő maga nem vett részt benne. A felek nagyon közel jártak a meg egyezéshez, mégpedig gyakorlatilag teljes nemzetközi támogatással, amely magába foglalta az Arab Ligát és a Hamaszt is. Olykor még az amerikai sajtó is közölte Ismail Hanija és más Hamasz-vezetők nyilatkozatait arról, hogy igen, kétállamos rendezést akarunk. Ugyanígy írt a Hamasz szíriai száműzetésben élő politikai vezetője, Khalid Mesh'al is. Ezekről az állásfoglalásokról azonban hallgat a nyugati sajtó. A tapasztalatok azt mutatják, hogy sem Izrael, sem az USA nem akar politikai rendezést. Ez itt a probléma.

Seumas Milne:

Izrael támadása Gáza ellen bűntény, amely nem lehet sikeres*

Az USA által támogatott kísérlet célja, hogy túlerővel térdre kényszerítsék a Hamaszt. Ez a kísérlet valószínűleg csak fokozza a mozgalom vonzerejét.

Izrael a Gáza elleni pusztító támadás megindításáról egy szombati napon határozott. „Döntő csapás” volt – ujjongott az ország legnagyobb példányszámú lapja, a „Jediot Aharonot”: „a meglepetés ereje növelte az áldozatok számát”. A „Ma’ariv” napilap egyetértett: „Megrémítettük és megfélemlítettük őket.”

A föld egyik legsúlyosabb és legnyomorgóbb szelethez elleni támadás kegyetlensége nem kérdéses. Amióta Izrael 41 évvel ezelőtt elfoglalta és megszállta, a blokádba zárt Gáza elleni legvéresebb támadás során legalább 310 embert megöltek, és több mint ezret megsebesítettek már az első 48 órában.

Az ENSZ szerint legalább 56 civil halt meg, amikor Izrael az USA által szállított F-16-osokat és Apache helikoptereket vetett be a Hamasz érdekeltségéhez sorolt polgári célpontok ellen; ennek során egy mecset, az iszlám egyetem és magánházak is megsérültek. A Hamasz katonai és politikai létesítményei nagyrészt üresek voltak, de a lakóterületek rendőrőrszobáiban hemzsegték az emberek, amikor porrá zúzták őket.

Amint Amos Harel izraeli újságíró írta a „Ha’arec”-ben a hétvégén, „látványosan nem vagy alig törődtek az ártatlan civilek sorsával”, miként azt az USA iraki hadműveletei során is tapasztalhattuk. A csapások első hullámában életét veszítette nyolc tizenéves diák is, akik buszra vártak, és egy család négy lánya Jabalijában (a lányok egy és tizenkét év közöttiek voltak).

Akik nem tudják felmérni, hogy ezek az atrocitások milyen hatást gyakoroltak világszerte az arabokra és a mohamedánokra, kapcsoljanak olyan műholdas TV-állomásokra, amelyeket a Közel-Keleten állandóan figyelemmel kísérnek, és amelyek – a nyugatiaktól eltérően – nem szokták fehérre mosni a terror elleni háborúk nevében gyakorolt barbárságot.

Azután, amikor élő TV-adásban egy haldokló gyermeket látnak szülei karjában, gondolják meg, milyen lenne a nyugati válasz egy olyan támadásra Izrael

vagy az USA, esetleg éppen Nagy-Britannia ellen, amely több mint 300 halottat hagyta maga után néhány nap alatt.

Bizonyosak lehetnek benne, hogy ezt a leghatározottabban elítélnék, az USA elnöke nem szorítkozna „a helyzet megfigyelésére”, és a brit miniszterelnök sem elégedne meg annyival, hogy egyszerűen „mérsékletre” szólítja fel mindkét felet.

De valójában ez minden, amit tettek, bár azóta a brit kormány csatlakozott a tűzszüneti felhíváshoz. Természetesen, a Nyugat nem ítélte el az izraeli mészárlást – végül is az ilyen légi pusztítást rutinszerűen alkalmazza az USA és Nagy-Britannia is a megszállt Irakban és Afganisztánban.

E helyett a Hamaszt és Gáza palesztinjai tartják felelősnek azért, ami őket éri. Természetes, hogy bármely kormány túlnyomó erővel válaszol a területére irányuló állandó rakétatámadásokra, mondják az izraeliek, akiket visszhangoznak a nyugati kormányok és a sajtó.

De ez nem más, mint a valóság feje tetejére állítása. Miként a Nyugati Partot, 1967 óta a Gázai övezetet is törvénytelenül tartja megszállva Izrael. A csapatok és a telepések három évvel ezelőtti kivonása ellenére, Izrael fenntartja a terület teljes ellenőrzését a tengeren, a levegőben és a szárazföldön. És amióta a Hamasz 2006-ban megnyerte a palesztin választásokat, Izrael 1,5 millió embert büntet az alapvető ellátás antihumánus blokádjával, amelyet az USA és az EU is támogat.

Mint bármely megszállt népnek, a palesztinoknak is joguk van az ellenállásra. Olyan jog azonban nem létezik, amely igazolná a törvénytelen megszállást. Az utóbbi hét év alatt 14 izraeli ölték meg a Gázai övezetből kilőtt, jórészt házi gyártmányú rakétákkal, míg Izrael több mint 5000 palesztint ölt meg az USA által szállított, és a világon a legfejlettebbek közé tartozó fegyverekkel. És a nyugati partról nem lőttek ki rakétákat, mégis 45 palesztin vesztette ott életét Izrael kezétől csak ebben az évben. És itt nem az erők közötti óriási különbség a lényeg, hanem az, hogy az egyik oldal a megszálló, a másik pedig a megszállt.

Hasonlóképpen, a Hamaszt vádolják a hathónapos tahdi’a vagy tűzszünet múlt havi megsértésével. De, a korábbi tűzszünetek nyomasztó megisméltéseként, azt valójában Izrael ásta alá hat Hamasz-harcos meggyilkolásával Gázában, november 5-én, és azal, hogy elutasította a terület ostromzárának Egyiptom által közvetített alku szerinti megszüntetését. Az igazság az, hogy Izrael és nyugati támogatói nem vették tudomásul a palesztinok jogát a demokratikus választáshoz, inkább politikai súlyukat, pénzüket és fegyvereiket vetették be.

Ennek a megközelítésnek a teljes kudarcra juttatott bennünket a jelenlegi helyzetbe. Az izraeli vezetők úgy vélték, engedelmességbe bombázhatják a Hamaszt egy „döntő csapással”, amely egy „új biztonsági környezetet” fog megalapozni, és javítani fogja az esélyeket a választásokon, mielőtt Barack Obama hivatalba lépne.

De mint Izrael katasztrofális libanoni támadása két évvel ezelőtt, vagy Jasszer Arafat PLO-jának az ostroma 1982-ben Beirutban, a gázai hadjárat is olyan stratégia, amely nem lehet sikeres. A Hamasz vonzereje a palesztinok között – és azon túl – nem mohamedán ideológiájából származik, hanem az igazságtalanság évtizedeivel szembeni ellenállás szelleméből. Ha állva marad ezzel a támadással szemben is, hatása csak erősödni fog. És ha nem rakétákkal áll bosszút, akkor más módszereket fog találni.

Eközben tovább gyengült az USA és Izrael által támogatott palesztin elnök, Mahmud Abbasz helyzete, mivel a jelek szerint összejátszik a saját népe elleni izraeli támadással, amint az egyiptomi rendszer is, amelynek hitelessége igencsak kérdésessé vált. Ami a palesztin területeken folyik, az hiába való bűncselekmény, amelyben az USA és szövetségesei mélyen bűnrészesek, és hacsak Obama nem kész megváltoztatni az irányvonalat, a fejleményeknek valószínűleg keserű következményei lesznek, amelyek mindannyiunkat érinteni fognak.

* Megjelent a „The Guardian” c. angol lap 08. 12. 30-i számában. Ford. Szende György.

Uri Avnery:

Izrael elveszti ezt a háborút

Részletek az ismert izraeli békeharcos cikkéből. Forrás: <http://www.progressive.org/mag/avnery/011109atml>

A politikai elitnek a háborúval kettős célja volt: szavazatokat nyerni a közelgő választásokra, és véget vetni a Hamasz kormányzásának Gázában.

A Hamasz-mozgalom demokratikus választásokon nyerte el a szavazatok többségét a Nyugati Parton, Kelet-Jeruzsálemben és a Gázai övezetben. Győzött, mert a palesztinok arra a következtetésre jutottak, hogy a Fatah a maga engedékeny politikájával semmit sem tud elérni: sem a telepítések befagyasztását, sem a foglyok szabadon bocsátását, sem bármilyen jelentős lépést a megszállás befejezése és a palesztin állam létrehozása felé. A Hamasznak mély gyökerei vannak a lakosságban: nemcsak az idegen megszálló ellen harcoló ellenállási mozgalomként, amilyen az Irgun és a Stern-csoport volt a múltban, az angolok elleni függetlenségi háború idején, hanem politikai és vallási intézményként is, amely szociális, oktatási és orvosi szolgáltatásokat nyújt.

A lakosság nem idegeneknek tekinti a Hamasz harcosait, hanem saját testvéreinek, egyedüli védelmezőinek. Amikor a háború pokollá változtatta Gázában az életet, a gázaiak nemhogy szembefordultak volna emiatt a Hamasszal, ellenkezőleg: felsorakoztak a Hamasz mögött, és egyre elszántabban utasították el a kapitulációt. (Ahogy a leningrádiak sem keltek fel Sztálin ellen, vagy a londoniak Churchill ellen.) Aki parancsot ad egy ilyen típusú háborúra, amely sűrűn lakott területeken folyik, az jól tudja, hogy a civilek tömegesen fognak elpusztulni. Ez azonban aligha térítheti el szándékától. Meglehet, abban hisz, hogy a mézszálás „ki fogja égetni az ellenállók öntudatát”, és a jövőben nem merészelnek majd ujjat húzni Izraellel.

A háború tervezői számára elsőrendű szempont volt, hogy minimalizálják a veszteségeket, mert a háborút támogatók hangulata erősen változni fog, mielőtt megérkeznek a veszteségekről szóló első jelentések. Így történt az első és a második libanoni háborúban is. Ezért elhatározták, hogy a katonai veszteségek elkerülésére bármilyen eszközt latba kell vetni, bármely veszélyforrást el kell pusztítani. Jól tudták természetesen, hogy ez a

Amit nem tudnak Gázáról

Rasid Khalidi cikke az „International Herald Tribune” 2009. január 8-i számában. A szerző az arabisztika professzora a Columbia Egyetemen. Ford. Szende György.

Szinte minden, amit Önökkel Gázáról elhitettek, hamis. Alább néhány lényeges problémára mutatunk rá, amelyeket a sajtó jórészt figyelmen kívül hagy Izraelnek a Gázai övezet elleni támadásával kapcsolatban.

A GÁZAIK

A Gázában élő emberek legtöbbször nem saját jószántából van ott. A Gázai övezet durván 140 négyzetkilométeren 1,5 millió ember zsúfolódik össze; többségük családja más városokból jött, mint például Askelon és Beerseba. Őket az izraeli hadsereg kergette el Gázába 1948-ban.

A MEGSZÁLLÁS

A gázaiak az 1967. évi hatnapos háború óta éltek izraeli megszállás alatt. Izraelt szűkes körben megszálló hatalomnak tekintik, noha csapatait és telepeseit 2005-ben kivonta az övezetből.

Izrael ellenőrzi a terület importját és exportját, valamint az emberek be- és kilépését. Ellenőrzi Gáza légterét és a tengerpartot. A 4. genfi konvenció értelmében, megszálló hatalomként, Izrael felelős a Gázai övezet polgári lakosságának szociális helyzetéért.

A BLOKÁD

A Gázai övezet izraeli blokádjá, az USA és az EU támogatásával, fokozottan szigorodott, amióta a Hamasz győzött a Palesztin Törvényhozó Tanács választásain, 2006 januárjában.

Az üzemanyag- és áramellátást, az importot és az exportot, valamint a lakosság mozgását az övezetbe és az övezetből lassan lehetetlenné tették, veszélyeztetve a higiéniát, az egészségügyet, a vízellátást és a közlekedést. A blokádnak sokakat

munkanélkülivé tett, nyomorba taszított, és megfosztott a megfelelő táplálkoástól. Ez – az USA hallgatólagos támogatásával – kollektív megtorlás volt a demokratikus választójogát gyakorló polgári lakosság ellen.

A TŰZSZŰNET

Az Izrael és a Hamasz közötti júniusi tűzszünetnek egyik kulcsfeltétele volt, hogy megszüntetik a blokádot és a rakétatűzet. Ez a megegyezés a Gázából kilőtt rakéták számának csökkenéséhez vezetett, a májusi és júniusi több százról nem egészen húszra a következő négy hónapban (az izraeli kormány számai szerint).

Amikor az izraeli erők nagy légi és szárazföldi támadásokat indítottak november elején, a tűzszünet véget ért; hat Hamasz-aktivista meggyilkolásáról számoltak be.

HÁBORÚS BŰNÖK

A polgári lakosságra tüzelni, akár a Hamasz, akár Izrael részéről, háborús bűntett. Minden emberi élet értékes. De a számok magukért beszélnek: amióta a múlt év végén a konfliktus kitört, közel 700 palesztint öltek meg, a legtöbbjük civil volt. A megölt izraeliek száma tucat körüli, többen katonák voltak.

A rakéták kilövése és az erőszak más formái ellen sokkal hatékonyabb módszer a tárgyalás. Ez történhetett volna, ha Izrael teljesíti a júniusi tűzszünet feltételeit, és megszünteti a Gázai övezet blokádját.

A háború Gáza népe ellen valójában nem a rakéták miatt folyik. Nem is „Izrael elrettentő képességének helyreállítása” kedvéért, amint az izraeli sajtó elhithette Önökkel.

Sokkal árulkodóbb Moshe Yaalonnak, az izraeli védelmi erők akkori vezérkari főnökének 2002-ben tett kijelentése: „A palesztinokkal tudatuk legmélyebb zugaiban is meg kell értetni, hogy ők legyőzött nép.”

különösen kegyetlen hadviselési mód megsokszorozza a polgári áldozatok számát.

Csakhogy ennek a hadviselésnek éppen a kegyetlenség az Achilles-sarka. Képzeldő nélkül politikuskok és katonai vezetők nem számolnak vele, hogyan reagálnak a tisztességes emberek világszerte olyan akciókra mint egész családok kiirtása, házak lerombolása a lakók feje fölé; olyan képekre, ahol fiúk és lányok fekszenek hosszú sorokban, fehér halotti lepelben; olyan jelentésekre, hogy em-

berek véreznek el naponta, mert a mentőautókat nem engedik hozzájuk, hogy munkájukat végző orvosokra és ápolókra, élelmiszert szállító ENSZ-gépkocsivezetőkre nyitnak tüzet a katonák. Képek jártak be és rázták meg a világot – képek kórházakról, ahol halottak, haldoklók és sebesültek fekszenek együtt hely híján a padlón; egy sebesült kislány képe, aki a padlón fekszik, és vonaglik a fájdalomtól... Mauritániától Irakig az arabok százmilliói, Nigériától Indonéziáig egymilliárd muzulmán látja a képeket,

és elszörnyed. Erős hatása van ennek. Sok néző úgy tekinti Egyiptom, Jordánia és a Palesztin Hatóság vezetőit, mint Izrael kollaboránsait, akik bűnrészesek a palesztin testvéreik elleni atrocitásokban. A növekvő felháborodás rákényszerítette a legexponáltabb arab vezetőket, hogy nyomást gyakoroljanak a washingtoni döntéshozókra, akik addig minden tűzszüneti felhívást blokkoltak. Most kezdték felfogni, hogy a háború életfontosságú amerikai érdekeket veszélyeztet az arab világban, és hirtelen megváltoztatták

magatartásukat, megdöbbenést keltve az izraeli diplomaták között.

A háború ellenzői nincsenek valami sokan. Nem valami erősek és szervezetek. De egy bizonyos pillanatban, amikor az atrocitások túlsordulnak, és tömegestül gyűlnek össze a tiltakozók, akkor ez eldönthet egy háborút.

Ezt a háborút Izrael nem képes megnyerni, a Hamasz nem képes elveszíteni. Még ha az izraeli hadseregnek sikerülne is az utolsó emberig kiirtani minden Hamasz-harcost, a Hamasz akkor is

győzne. Harcosai az arab nemzet példaképeiként, a palesztin nép hőseiként jellenének meg, akiket minden fiatal utánozna az arab világban. A Nyugati Part érett gyümölcsként hullna a Hamasz ölébe, a Fatah a megvetés tengerébe fulladna, az arab önkényuralmi rendszereket összeomlás fenyegetné.

Ennek a háborúnak hosszú távon súlyos következményei lesznek helyzetünkre, a béke és a nyugalom esélyeire. Végül következményeiben ez a háború bűn önmagunk ellen is, bűn Izrael Állam ellen.

Farkas Péter:

Az orosz ipar gyenge és törékeny konszolidációja

A cikkben szereplő összehasonlító adatok a mai Oroszországi Föderáció területére vonatkoznak.

A kapitalizmus és bevezetésének módja, a neoliberais sokkterápia, a 2. világháborúnál is nagyobb veszteséget okozott Oroszország iparának. Az ágazat termelése több mint felére csökkent néhány év alatt, 1991 és 1997 között. Degradálódott a termelés szerkezete: míg a kitermelő és az elsődleges nyersanyag-feldolgozó ágazatok kibocsátása „csak” harmadával esett vissza, a gépipar, a vegyipar, az élelmiszeripar teljesítménye 60-70%-kal, a könnyűiparé 85%-kal zuhant.

Az 1998-as pénzügyi válság rendezése után új szakasz kezdődött Oroszország gazdaságában. Az ipar növekedése is újra indult. 2000 és 2007 között a bányászat termelési volumene 40, a feldolgozóiparé 60%-kal nőtt. Utóbbin belül – a relatív, de nagyon törékeny konszolidáció jeleként – az átlagnál gyorsabban nőtt a gépipar, azon belül különösen az elektromos és elektronikus berendezések gyártása.

A növekedés ellenére Oroszország ipari mutatói még mindig távol vannak a Szovjetunió hasonló adataitól, főleg a technikai alapok minőségét tekintve.

Először is, a néhány éve megindult növekedés ellenére az ipar összesített teljesítménye még mindig nem érte el a szovjet időszakét, durván 10 %-kal alacsonyabb annál. Bő másfél évtized elveszett.

Másodszor: az ipari termelés volumenadatai alapján eltolódás mutatkozik a nyersanyagsektorok javára. 2007-ben ugyanis a bányászat, elsősorban a szénhidrogén kitermelés volumene már elérte, minimálisan meghaladta az 1991. évi szintjét, a feldolgozóiparé azonban még közel 20%-kal elmaradt attól. A feldolgozóiparon belül pedig a nyersanyag-feldolgozó ágazatok és az élelmiszeripar mára megközelítették közel két évtized-

del korábbi teljesítményüket, ezzel szemben a fejlett technikát képviselő gépipar, valamint a fémfeldolgozás és az építőanyag-ipar még napjainkban is harmadával kevesebbet produkál, mint másfél évtizeddel ezelőtt. A könnyűipar pedig korábbi szintjének harmadát sem teljesíti.

Harmadszor: az ipari termelés értékének adatai alapján is rosszabb az ipar termelési szerkezete, mint annak idején a Szovjetunióban. Egyrészt a teljes ipari termelés értékén belül megnőtt a nyersanyagtermelő ágazatok szerepe a szovjet időszakhoz képest. Másrészt ennek megfelelően, a jelenlegi évtizedben a feldolgozóiparon belül is jelentősen megerősödött a nyersanyagfeldolgozó ipar szerepe a könnyűipar és más ipari tevékenységek kárára. Ugyanakkor a gépipar – mintegy harmadával kisebb teljesítmény ellenére, az árak emelkedése folytán – megközelítette korábbi súlyát. Néhány adat: a feldolgozóiparon belül a kőolajfeldolgozás

súlya az 1990. évi 6,0 és a 2001. évi 4,5%-ról 2007-re 10% fölé, a kohászaté és fémfeldolgozásé az 1990. évi 16-ról 2001-ben és 2007-ben egyaránt 23%-ra emelkedett, a gépgyártásé az 1990. évi 26-ról 2001-re 16-ra csökkent, majd 2007-ig 22 %-ra nőtt.

Hangsúlyozni kell, hogy az ipari tevékenység mögött álló minőségi mutatók jelentős mértékben romlottak. Ennek illusztrálására *negyedszer*: sok termék és ágazat esetében csak 20-60 %-os a termelő kapacitások kihasználtsága, néhány esetben ennél is alacsonyabb.

Ötödször: a termelőberendezések kormegoszlása tragikusan romlott. Például a 20 évnél idősebb eszközök állománya a teljes eszközállományon belül az 1990. évi 15,0%-ról 2000-ig 38,2%-ra, majd 2004-ig 51,5%-ra nőtt. Noha a nullára leírt állóeszközök aránya eléri a 20%-ot, a teljes eszközállománynak csupán kevesebb, mint 2%-át újítják meg évente.

Az USA mint a kémkedés, felforgatás és terrorizmus világbajnoka*

A titkosszolgálati iparban jó néhány évtizede Washingtoné a pálmá. E szolgálatok tevékenysége nemcsak az USA ellenségei ellen irányul, hanem az Államokat támogató nemzetek kormányzati és gazdasági apparátusainak gyanús (?) emberei ellen is.

Az úgynevezett információs közösséget alkotó 16 ügynökség, a témában legújabbakként tekintett források becslése szerint, legalább 300 ezer aktív ügynököt foglalkoztat, nem számítva a besúgók, együttműködők, korrupt politikusok, magas rangú hivatalnokok és árulók százezreit, akiket az egész világról verbuváltak.

E gigantikus titok-gépezet költségvetése a legmértéktartóbb becslések szerint

is nem kevesebb, mint 30 milliárd dollárra rúg. Ez az összeg jóval meghaladja több harmadik világbeli ország bevételeit.

Az amerikai kémszervezet legismertebb szerve a CIA; ám a *National Security Agency* (NSA), a *National Geospatial-Intelligence Agency* (NGA), a *Defense Intelligence Agency* (DIA) és a *National Reconnaissance Office* (NRO) sem marad el mögötte veszélyesség tekintetében a birodalmi hírszerzés hálózatában.

Az NSA feladata, hogy behatoljon más, akár baráti, akár ellenséges országok belső információs világába. Ott találhatjuk az üzenatkódolás és -dekódolás, a digitális információ tudományának

„szürke állományát”. Az NRO az úrból kémkedik, két műhold segítségével; az NGA az USA számára katonapolitikailag fontos régiók megfigyelésére összpontosít; a fegyveres erőkhez tartozó DIA a diplomáciai hálózat világszerte tevékenykedő katonai attaséinak intenzív kémtevékenységét hangolja össze. A információk közösség tagjai közé tartozik a *Nemzeti Hírszerzési Hivatal Igazgatósága* is, amelyet McConnell, az amerikai haditengerészet egykori altengernagya vezet. E hatalmas állambiztonsági apparátushoz sorolhatók még a légierő, a szárazföldi hadsereg, a haditengerészet és a tengerészgyalogság kötelékében működő hírszerző szolgálatok. A pénzügyminisztériumnak saját titkosszolgálat van; a pénzügyminisztérium bizonyos országokkal kapcsolatot tartó állampolgárok

dolgai felől kémkedik; a *Drug Enforcement Administration* (DEA), amely névleg a kábítószeres terjesztése ellen küzd, az Energiaügyi Minisztériummal együtt a külföldi technológiákkal kapcsolatban folytat kémtevékenységet.

Ami pedig ennek a hatalmas titkosszolgálati univerzumnak a létehez kapcsolódik, az a leggyűlöletesebb: félrevezetések, erőszakos elszigetelés, gyilkosságok, mindenféle összeszküvés, államelnökök meggyilkolása, titkos börtönök, merényletek stb.

Mindez elég lenne egy enciklopédia összeállításához. Hely híján egyetlen epizódot említünk még.

A német titkosszolgálatok már 1999 márciusában, tehát 2 és fél évvel a közismert szeptember 11-i támadás előtt ismertették az amerikaiakkal a Marwan

Al'Shehhi nevű terrorista személyi adatait, és egy gyanús telefonszámot, miután lehallgattak egy ezen személy és az Al-Kaida feltételezett vezetője között folytatott beszélgetést. Az akkor Hamburgban lakó Al'Sheddi néhány hónappal később Dél-Floridába helyezte át állomáshelyét, ahol 18 további terroristával együtt képezte ki magát minden idők legnagyobb merényletének, az Ikertorony elleni támadásnak a végrehajtására.

Tizenhat ügynökség, Háromszázezer ügynök. Harmincmilliárdos költségvetés. Hány százezer áldozatot szedett már ez a gigászi gépezet, amelynek egyetlen célja az amerikai világhatalom szolgálata?

**Részletek Jean-Guy Allard-nak a „Monda Asembleo Socia” c. eszperantó nyelvű internetes honlapján megjelent cikkéből. Ford. Petik János.*

Szilágyi László:

Életveszélyes lenne „ha az USA feladná a demokrácia terjesztésének célját, amely egyike, ha nem fő célja külpolitikájának” – írja Gyarmati István diplomata (Népszabadság, 2008. dec. 4).

Kérdés persze, hogy helyeslik-e ezt a célt a katona fiaikat elvesztő szülők, hozzátartozók? Kérdés, hogy az elmúlt évek háborúinak tapasztalatai nyomán egyöntetű támogatást kap-e a demokrácia terjesztésének amerikai módja a közvélemény többsége előtt? Hiszen a demokrácia amerikai terjesztése gyakran a célba vett országok „demokratikus” lerohanását jelentette, hatalmas katonai és haditechnikai erőfölénnyel. A „demokrácia” terjesztése tehát férfiak, nők, öregek, gyermekek tíz-és százazeirenek legyilkolásával, megnyomorításával, lealázásával, az adott országok építményeinek, gazdagságának lerombolásával járt.

Azt is hozzá kell tenni, hogy a demok-

rácia terjesztésének amerikai politikája szelektál: nem terjeszti a demokráciát olyan országokban, ahol ugyan a terrorista hatalom erőszakot alkalmaz, milliókat pusztít és üldöz, de kőolaj vagy nemesfém nincsen.

Az amerikai demokrácia terjesztése nem nevezhető sikertörténetnek. A II. világháború utáni amerikai beavatkozások céljai nem teljesültek, sőt gyakran ellentétükbe fordultak. Amerika nem tanult a brezsnyevi Szovjetunió afganisztáni kudarcból sem, a NATO és az Európai Unió támogatásával folytatja háborúját.

A történelmi tapasztalat azt igazolja, hogy sem a forradalmat, sem a nyugati értelemben vett demokráciát nem lehet külső erőszakkal bevezetni. A népeket nem lehet olyan társadalmi formációba kényszeríteni, amelynek nincs meg a társadalmi-történelmi feltétele.

A demokrácia terjesztését fő célnak te-

kintő diplomata az érdekelt politikai erővel együtt elhallgatja a legfőbb motivációs erőket: a háborúban érdekelt hatalmas személyi és technikai arzenállal rendelkező apparátust, azt a gépezetet, amely ellátja a harcoló és megszálló állományt és technikát a háború folytatásához szükséges anyagokkal és eszközökkel. A „demokrácia” terjesztéséért jelenleg is folyó háborúk mögött a nagytőke áll, amely a háborúk természetétől és kimenetelétől függetlenül, garantált profitban részesül.

A háborúkat kiszolgáló körök természetesen – teljes biztonsággal állítható –, egyetértenek a cikkíró által megjelölt céllal. Mi viszont azt mondjuk, hogy a föld lakosságának fennmaradását veszélyezteti a demokrácia terjesztésének az a módja, melyet Gyarmati István a szuperhatalom természetes doktrínájának minősít.

NAGYÍTÓ

Egymillió halálos áldozatot követelt a privatizáció

Kelet-Európában 1989 és 2002 között egymillió munkaképes korú ember veszítette életét a tömeges privatizációval járó sokkhatás miatt – állapítja meg egy brit tanulmány. A rendszerváltás utáni gazdasági átalakulás és elsősorban a munkanélküliek számának 56 százalékos növekedése 13 százalékkal növelte a férfiak halálózási rátáját. (BBC)

Alkotmánymódosítást a fagyhalál ellen!

A Magyarországi Munkáspárt 2006, a Fiatal Baloldali Unió – Magyarországi Ifjúkommunisták és az ATTAC Magyarország Egyesület támogatásával alkotmánymódosítást kezdeményez. Az Alkotmány-

bíróság 42/2000. (XI.8.) AB határozatában kimondta, hogy a lakhatáshoz való jog nem alkotmányos alapjog. A kezdeményezők szerint az Alkotmánybíróság ezzel megsértette az alapvető emberi jogokat és az Európai Szociális Chartát. A Munkáspárt 2006 kész segítséget adni olyan magyar állampolgároknak, akiket szociálisan rászorult helyzetük miatt lakoltatnak ki saját lakásukból, és a strasbourgi bíróságnál kívánják érvényesíteni emberi jogukat. (Munkáspárt 2006.)

Egyelőre 48 óra marad a maximális hivatalos munkaidő az EU-ban

Az Európai Parlament 2008. december 16-án – részben a baloldali és északi zöld

képviselőcsoport (GUE/NGL) éles és hatékony fellépése következtében – elvetette az Európai Bizottság és Tanács reakciós közös állásfoglalását a heti munkaidő 60, illetve 65 órára emeléséről. „Önök 90 évvel állítják vissza az óramutatót” – mondta a vita során a képviselőcsoport nevében Dimitrisz Papadimulisz. „Ennek a javaslatnak a fő célja, hogy leértékelje a munkát, tovább növelje a munkáltatók és a pénzügyi csoportok profitjának realizálását a legrosszabbul fizetettek átlagos heti munkaidejének növelésével” – nyilatkozta Ilda Figueiredo portugál képviselő (ugyancsak GUE/NGL). (Párját ritkítja, hogy az EP ellentmondjon a Tanács és a Bizottság akaratának. A munkaidő meg-

hosszabbítását Magyarország nem támogatta. A szerk.)

Szolidaritás a görög tüntetőkkel

Több ország neves baloldali értelmiségije – köztük TGM – szolidaritásukat fejezték ki a görögországi tüntetőkkel. Nyilatkozatuk szerint a megmozdulások „radikálisan emancipáló és demokratikus célokért folynak, a dominancia és a kizsákmányolás destruktív globális rendszere ellen”. Tiltakoztak, hogy a hatóságok terrorakciónak tüntetik fel a népi tiltakozást. Itt csak állami terror van a lázadók, a bevándorlók, a szegények, a kiszolgáltatottak és „mindenki ellen, aki fellép a kapitalista normalitással szemben”. (*Internet*)

Az írországi “nem”

Azt kérik, hogy az írek újra szavazzanak a lisszaboni szerződésről, arrogáns, sértő és nem demokratikus. Az amerikai elnökválasztást sem lehet megismételni. Mi lenne, ha az írországi szavazáshoz hasonlóan, Obama győzelmét is „a tudatlanság diadalának” minősítenék, amelyet „a vezető rétegeknek meg kellett volna akadályozniuk”? Mi lenne, ha ragaszkodnának a választás megismétléséhez, hogy ezúttal a szavazók „javíthassanak”? Az íreket most erre kérik. Ez pedig övön aluli történelmi ökolcsapás a nép szuverenitására. Az írek egyébként nem Európát utasítják el, hanem az elitista Lisszaboni Szerződést. (*Brendan O’Neill cikkéből, Guardian, 2008. december 13., Szende Gy. fordítása alapján.*)

A Felszabadítási Front győzelme a salvadori választásokon

A közelmúltban lezajlott parlamenti és önkormányzati választásokon a Farabundo Martí Nemzeti Felszabadítási Front (FMLN) kapta a legtöbb szavazatot. A baloldali párt fontos városokat hódított el a jobboldaltól. Mauricio Funes, az FMLN elnökjelöltje, többezres tömeggyűlésen jelentette be, hogy a Frontnak több képviselője van a parlamentben, mint bármelyik más pártnak, és megszerezte a polgármesterséget az ország második legfontosabb városában. Bár a Legfelsőbb Választási Bizottság előzetes adatai szerint a fővárosban minimális előnnyel, a jobboldali Nacionalista Köztársasági Szövetség (ARENA) győzött, az FMLN elsőként végzett a fővárost, San Salvadort övező városok önkormányzataiban. Medardo González, a Front egyik vezetője, így nyilatkozott: „A mérkőzés első felidejében megszereztük a vezetést. Most a második félidőre, a márciusi elnökválasztásra kell összpontosítani erőfeszítéseinket.” (*Prensa Latina híriügnökség.*)

Tamás Gáspár Miklós:

Hol van itt a baloldal? *

A Baloldali Tömörülés színeiben az országgyűlésben ülő képviselő, Gúr Nándor terjesztette elő – a «Monoki Gondolat» sugallatát követve – a legvisszataszítóbb, szélsőjobboldali árnyalatú módosító indítványokat a szociális törvényhez (vö. Varró Szilvia híres cikkével – „Az MSZP rasszista foltja” – a Népszabadságban). Az MSZP „munkástagozatának” képviselője, Filló Pál volt a másik. Ha a Baloldali Tömörülés JOBB, mint az MSZP átlaga, akkor az MSZP egésze rosszabb, mint a Fidesz-KDNP. Ez persze nincs így, csak az a helyzet, hogy a Baloldali Tömörülés se ér egy lyukas garast. Ha Gúr Nándor ennek a tömörülésnek és magának a pártnak a tagja maradhat – az súlyos tünet. Mellesleg ezt a módosításcsomagot (Gúr és Filló képviselő urak legocsmányabb aljasságainak csak részleges beemelésével) az MSZP és a Fidesz-KDNP együttesen megszavazta, az előterjesztő az MSZP volt. A Szlová-

kia elleni országgyűlési határozatot a Fidesz terjesztette elő, társelőterjesztőként csatlakozott hozzá az MSZP, a KDNP, az MDF. Nemcsak Gyurcsány, hanem az MSZP-ből mindenki, és a parlamentben (az SZDSZ részleges [!] kivételével) mindenki. Az MSZP baloldali erőként nem jön számításba. Ezeket a disznóságokat valamennyien megszavazzák, beleértve a „marxista” Wiener Györgyöt. (És őket nem fenyegeti várfogság, mint Karl Liebknechtet 1914-ben...)

**Az írást, amely egy internetes vita során született, a szerző engedélyével közöljük. Gúr Nándor és Filló Pál olyan törvényjavaslatot terjesztettek elő a Parlamentben, amely a segélyezést munkaszolgálatához kívánja kötni. Ráadásul Filló a cigány családok segélyezését (csak az övékét!!!) életvitelük megtérséhez kötné.*

Jótanács Obamának

Tisztelt Elnök Úr! Kérem, saját érdekében fogadja meg a tanácsomat: ha Európában jár, kerülje el nagy ívben Magyarországot! Vagy ha egyszer mégis hozzánk látogatna, eszébe ne jusson buszra szállni. Mert akkor számíthat rá, hogy demokráciától mélységesen áthatott hazánkban a borszine miatt lerúgják onnan. És még ömlhetnek, ha ennyivel megússza.

Tisztelettel *egy jóakarója.*

M. Szántó Judit:

Egy hétköznapi este 2008. 11. 23

Lajkóké szobájában egy negyvenes körte égett. Nem igazán adott elég fényt a csöpp szobában, de elég volt. Spórolni kell az árammal. Épp ezért csak akkor használták a hatvanas asztali lámpát, amikor a két nagyobb fiú tanult, vagy valamit foltozni, varrni kellett, és nem volt elég világos. Igaz, Lajkó Sanyának volt munkája, ami igen nagy szó ebben az ínséges világban. Építkezéssel dolgozott, és nem is keresett rosszul. Csakhogy soha nem lehet tudni, meddig tart a munka, meddig alkalmazák. Pedig mindent elvállalt. Még akkor is, ha nem volt megfelelő védőfelszerelés. De, ahogy romlottak a körülmények, egyre többen vállalták a veszélyt is. Még magyarok is. Akkor pedig a cigánynak kevesebb az esélye. Lám, az asszonynak is engednie kellett az árból, ha azt akarta, hogy vele dolgoztassanak. Pedig mindig szép munkát adott ki a kezéből. A kisváros pereméről hajnalban járt be gyalog a Főtérre, a szállodába, ahol nap mint nap tömörtelen mosatlan ágyhuzat várta. Ő mosta,

vasalta, varrta fel a hiányzó gombot. Még keményítette is. Mert az úgy szép. Amikor jelentkezett, és bejelentette, menyit kér, azt a választ kapta, hogy annyiért eljön a magyar is. Kénytelen volt hát engedni. Elejébe nem akart, de aztán otthon számoltak, hogy jönnek ki. Sanya meg azt mondta, hogy aki cigány, annak engednie kell, ha dolgozni akar. Még örüljenek, hogy mindkettőjüknek van munkája. Négy pulyát kell eltartani. Az bizony nem semmiség. Etetni, ruházni, de még taníttatni is. Amúgy is mindig híja van a pénznek.

Hanem, ha jól megfogja az ember, akkor még tévére is telik. Igaz, használt, meg csak fekete-fehér, de a műsor ugyanaz, mint a drágában. Most is azt nézik a szülők. Valami táncverseny van. Micsoda ruhák! Lajkó Teca elámult szemmel nézte, szinte itta, szívta magába azokat a csodákat. Ám a tánc nem nyerte meg annyira a tetszését. Tud ő ennél szebbet is. Oda is perdült az ura elé, és valóban csodálatos, csábos táncba kezdett. Sanya oda is vont

maga mellé, átölelte, majd a gyerekekre nézve csak keze szorításával jelezte, hogy ha azok már elaludtak, meg is ölelgeti.

A gyerekek közül hárman ott játszottak a földre terített rongyszőnyegen. Öcsi csónakot, repülőgépet hajtott újságlapból, az előbbi a padlón tologatva, a másikat repette, különböző manőverekre biztatgatva. Maradona (aki a focista imádatáról kapta a becenevét) színésznek készült. És most is, mint minden lehető alkalommal különböző állatok hangját utánozta, hogy szórakoztassa tesóit. Lidike gyöngyöző kacagással kísérte a mutatványokat, miközben kezével igyekezett elkapdosni a levegőben a papírepülőket.

- Tegyéél bajuszt magadnak – kérte a bátyját.

- Nem tudok. Majd, ha a kukoricának bajusza nő. Vau, vau – kezdett bőszen ugatni. Azután az ég felé fordulva úgy vonyított, mint kutya a Holdra.

Hát nem mulatságos?

A legnagyobb, Bangyus, kiszaladt egy kis vízért a lakás másik helyiségébe, a konyhába.

Ebben a pillanatban valami betörte az ablakot, az a valami anya és apa mellett landolt, és azonnal éktelen bummal csapott szét maga körül. Anya és apa lezuhantak a székről, kitekeredetten hulltak a padlóra, körülöttük pedig azonnal vértócsa keletkezett. És... mintha kezüket, lábukat széjjel hagyták volna. És minden olyan összevisszaságba került.

Öcsi tátott szájjal, mereven bámulta a szüleit. Le nem tudta a szemét venni róluk. Egyéb változásról szinte nem is vett tudomást. Maradona az ugatás mímelésébe merevedett arccal állt, ijedt szemekkel bámulva a semmibe.

- Krisztusom, mi történt? – jelent meg Bangyus feje az ajtóban, majd látva a történeteket, befogta a fülét – pedig már elült a zaj –, és rohant is ki a házból, hogy segítséget hozzon.

Lidike csodálkozva nézett körül. Azután sírásra görbült a szája, és az anyjához szaladt. Valamiben majdnem elcsúszott, de semmi mással nem törődve, futott tovább. Odabújt mellé. Nem értette, miért nem fordul az anyja hozzá, hisz eddig minden esetben úgy reagált, ha a kislány mellé feküdt. Most azonban mozdulatlan maradt. Még akkor is, amikor Lidike kis kezével átölelte, és még jobban befúrta magát anyja ölébe. Ott azután valamelyest megnyugodott. Sírása szipogássá csendesült. Már majdnem elaludt, amikor zajra ébredt.

Nem nézett fel, de érzékelte, hogy valakik bejönnek, beszélgetnek. Hallott mindent, de nem értett semmit. Sokan voltak, alig fértek el a szobában. Később keresztek is megjelentek.

Azután öt felemelték, Mari nénye a kar-

jába kapta és elvitte hozzájuk. Érezte, hogy ágyba dugják. Majd holnap megkérdezi anyától, miért nem csókolta meg – gondolta még félálomban, azután elaludt.

Arról már nem tudott, hogy anyát és apát elszállították, hogy Öcsit és Maradonát kórházba vitték, mert sokkot kaptak, hogy Bangyus öregmamához került.

És nem hallotta a kora esti híreket, a rendőrség nyilatkozatát sem, miszerint a támadásnak nem voltak etnikai okai.

Rövid pár napon belül ez volt a harmadik eset, hogy robbanó eszközt (Molotov-

koktélt, kézigránátot) dobtak be egy házba. Az elsőnél nem volt haláleset. A másodikkánl ugyan keletkezett tűz, de emberéletben nem esett kár. Egészen addig, amíg a tüzet eloltani akaró két embert, a hivatalos jelentések szerint „nem célzott” lövéssel, pont fejen találták. És ez volt a harmadik, amelyben a két szülő azonnal szörnyethalt.

Egészen furcsa véletlen folytán mindhárom támadás cigányok lakta házat sújtott.

Az Úr 2008. esztendejének Magyarországn.

Artnér Annamária:

Látomás a metrón

A minap a külvárosban szálltam metróra. Az állomás piszkos és sivár, utas még kevés. Lassan kezdett telni a szerelvény. Egy ideig gondolataimba merültem, aztán elkezdtem nézelődni, és furcsa dolgot láttam meg.

A kocsiban egymás mellett ültek az emberek, mindegyik egyedül. Egy idősebb férfi olvasott, egy fiatal nő nejlonzacskót tartott ölében, láthatóan ajándékot vásárolt valakinek karácsonyra. Egy kislány gitárt támasztott két térde között, egy idősebb nő az arcán mély, keserű, sőt rosszindulatú barázdákkal meredt maga elé... Kalap, sapka, szoknya, farmer, bőrkapát, piercing, hajszelé, kockás sál, tornacipő, magas sarkú csizma. És többnyire mind sötét... Megannyi magányos lény. Ez az én fajom – jutott eszembe. Ez a faj, amelynél sokszínűbb, eszesebb, leleményesebb és ügyesebb nincs a Földön. Fekete, fehér, sárga, kreol, szőke, vörös, göndör, kopasz. Zenél, versel, regényt ír, énekel, táncol (a jégen is!), repül, úszik, biciklizik, síel. Nevet, sír, bosszankodik, suttog, ordít, figyel, ért. Képes örömet szerezni, vigasztalni, segíteni, csodálni és lefesteni a természetet. Házat és hidat épít, feltalál, Holdra lép, folyókat fordít meg, öntözi a sivatagot, alagutat fúr, zenéjét alkot, hologramot hoz létre, megtervezi, elkészíti és meglátja a kétdimenziós képben a három dimenziót. Már az anya hasában nézegeti a fejlődő magzatot, pótolja a vesét, átszabja a gént, szemüveget és tűzijátékot készít, hírlí adja a napfogyatkozást, kiássa a régi várakat és szívesen sétálgat a romok között. Filmet készít a vadállatokról, tudja, melyiket lehet igába fogni, és megteszi, bort érlel és lecsapolja a mocsarakat. Elfárad és újrakezdi. És persze fegyver gyárt és használ. Belepusztul és újrakezdi. Mindenre képes. EGYÜTT!

Azt mondják, a Föld végveszélyben van. Az emberiség által termelt pusztító gázok miatt vékonyodik az ózonréteg, nő rajta a lyuk, fogy az oxigén, bejutnak a káros UV-sugarak, felmelegszik a légkör, jön

a jégkorszak... Az emberi társadalom lelketlen rablógazdálkodása miatt fajok sorát fenyegeti a kipusztulás veszélye. Ha az ember megindítja az atomháborút, minden el fog pusztulni – már ami addigra marad. A vírusok – esetleg a csótányok - ugrásra készen állnak, hogy átvegyék az uralmat a Föld felett...

Ha így is lesz, nem így lesz. Nem olyan könnyű kiirtani az életet a Földön. A ma már közel 7 milliárd embert sem. Túl fogja élni a jégkorszakot is, az atomháborút is – ahogy túlélte és túl fogja élni a fasizmust is. Megfogyatkozva, akár elenyésző számban, fázva és éhezve, kacská kézzel, bénán, újra fogja kezdeni. Mindaddig, amíg meg nem érti, hogy az élet nem felszabadítható, a föld, a folyók, a növények és az állatok, a nap, az évezredek alatt felhalmozott tudás, a gépek, a gyárak, a zene, a tánc és minden művészet, a gyermek és az öreg, a nő és a férfi – mindenkié. Mindez nem kisajátítható, mert úgy nem működik. Bilincsből csak létezik, de nem él. Csak akkor él, ha leveti ezt a bilincset. S mivel létezik, meg is teszi.

Úgy éreztem, szétfeszít a szívem... Mintha a testem fogná fájó bilincsből. Pedig nem ő, hanem a világ volt az. Mert az én fajom ma itt ül a metrón egymás mellett hallgatagon, hideg-ridegen, mintha a többiek ott sem lennének...

Hanem egy ilyen faj nem maradhat így. Eljön az idő, amikor a metrón utazva beszélget, nevetgél, énekel, mesél, kedveskedik és sokat, nagyon sokat nevet majd. Idegen az idegennel - mert senki nem lesz idegen a másikkal. Nem ijedt gyanúval néz a másikkal, ha az hozzáér, vagy megszólítja. Épp olyan természetesen lesz tele a metró, az utca, a tér, a mozi, a park, az erdő felszabadult, őszinte és jókedvű emberi szóval, mint ahogyan most hideg csenddel.

És akkor látszik majd igazán, hogy milyen csodálatos, sokszínű és elpusztíthatatlan faj az enyém.

Szovjet zászló az Elbruszon

Orosz hegymászók ismét meghódították az Elbruszt. A csapat, amelyet Valerij Raskin, az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára, az Állami Duma képviselője vezetett, 5642 méteres magasságban kitűzte a hegy nyugati csúcsára a szovjet zászlót.

A csapat 48 résztvevőből állt, akik az Oroszországi Föderáció különböző városaiból jöttek. Ez volt eddig a legnépesebb csapat az Elbruszon (többnyire 6-10 fős csoportok indulnak útnak). Legidősebb tagja 72 éves, 12 a legfiatalabb. Vezetőjük nem először járt a csúcson.

Idén a hegyek nem voltak különösebben jóindulatúak a hegymászókhoz. Az Adir Szu hasadékban töltött ötnapos akklimatizációs időszak alatt minden nap zuhogott az eső, az indulás előtt pedig a sáttortábort csaknem elmosta a víz, éjszaka kellett áttelepülni biztonságosabb helyre. 43-an mégis vállalkoztak az útra, több mint 4000 méter magasan, ködben és záporban a sziklás terepen.

Olyan volt az idő, hogy nem lehetett ellátni egyik útjelző pőznától a tőle 10-15 méterre lévő másikig, A nehezen kivájt lépcsőfokok pillanatok alatt eltűntek, újakat kellett vágni. Hárman a csoportból visszafordultak. De a többiek feljutottak a csúcsra, és kitűzték a vörös zászlót – így emlékeztek meg arról, hogy pontosan 65 éve tépték le szovjet katona-hegymászók a horogkeresztes zászlót az Elbruszról. Ezt az expedíciót annak idején Iszmail Bizsgyev vezette, aki jelenleg az OFKP Köztársasági Bizottságának első titkára, a Cserkesz Köztársaság Népi Gyűlésének képviselője.

Megkérdeztem Raskin elvtársat, hány hegymászt tervez még. Azt felelte: „Managarov alpinista, a Szovjetunió érdemes sportmestere, 80. születésnapját az Elbrusz nyugati csúcsán töltötte, 5642 méter magasan. Ott éjszakai. Én 2035-ben leszek nyolcvan.”

Valentyina Harlamova

(„Pravda”, 2008. aug. 29. – szept. 1.)

A MARX KÁROLY TÁRSASÁG KÖZLEMÉNYEI

• **A kubai forradalom győzelmének 50. évfordulóján ünnepséget tartottunk** a Baloldali Alternatíva Egyesülettel, a Május Elseje Társasággal, a Szociális Charta mozgalommal közösen, a Munkáspárt 2006 részvételével. A Vasas Szakszervezet székházában január 16-án megtartott rendezvényen először *Kerekes György* történész beszélt a forradalom tisztaságáról, mely annak idején az Egyesült Államok diplomáciáját és John Kennedy elnököt is zavarba hozta. *Soraya E. Alvarez* asszony, a Kubai Köztársaság magyarországi nagykövete felolvasta a kubai Népek Barátsága Intézetnek az ünnepségünk résztvevőihöz szóló, meleg hangú üzenetét. *Dr. Adriana A. Gottberg Gil* asszony, Venezuela Bolíviai Köztársaság magyarországi nagykövetségének ügyvivője a kubai segítség – köztük a sok ezer orvos és tanár – fontosságát emelte ki a venezuelai nép életének megváltoztatásában, a szegénység csökkentésében. *Simor András* költő, a Magyar-Kubai Szolidaritási Szervezet elnöke a forradalom eredményeiről és nemzetközi összefüggéseiről szólt. Nagy sikert aratott beszédét a Dialektika jelen számának vezércikként közöljük. A Marx Károly

Társaság ügyvezető titkára, *Hirschler Tamás*, bejelentette, hogy társaságunk tagjai 150 ezer forintot gyűjtöttek a hurrikánok által sújtott kubai nép megsegítésére. Végül a Kuba ellenes embargóról és a sikeres védekezésről láthattak a résztvevők filmet, melyhez *Kalocsai Kinga*, a Magyar-Venezuelai Szolidaritási Társaság vezetője fűzött kommentárt.

• **A Duna hajózhatóságáról és a hazai vízgazdálkodásról** hét baloldali civilszervezet tanácskozássorozatát szervezett, a Haladó Erők Fórumának égisze alatt. December 8-án *Szilvássy Zoltán* vízépítő mérnök tartott előadást a Duna hajózhatóságáról; január 12-én *Takács József* közigazdász a magyar mezőgazdaság helyzetéről és vízigényességéről beszélt. Felkért hozzászóló volt *Dr. Cselőtey László* akadémikus. **A sorozat következő rendezvényén, február 9-én, hétfőn** *Dr. Orlóczy István* okl. mérnök, címzetes egyetemi docens tart vitaindító előadást „A Duna-Tisza és a Tisza csatornák szerepe és jelentősége” címmel. A rendezvény 16 órakor kezdődik, helyszíne az Általános Vállalkozási Főiskola (Bp. XI. ker., Villányi út 11-13). Mindenkit szeretettel várunk!

Rozsnyai Ervin:

Tilos a Nap

Parancs íródik, vad, kegyetlen, hogy a Nap többé föl ne keljen, egünkét messze elkerülje, ne vessen fényt gazságra, bűnre. Tanú a tolvajt meg ne lássa, homály hulljon cselre, csalásra, zsebeljen a rabló nyugodtan, a titok maradjon titokban.

Bölcsek rendelik, nem az Isten, hogy ezután mit szabad, mit nem, urak rendelik s úri hölgyek, mi kapjon tilosat, mi zöldet. Tilos a hajnal és a holnap, zöld jár ördögnek és pokolnak, éber poroszló vasra verje a Földet, ha forogni merne. Szabad, ami silány, sekélyes, tilos, mi ép és nem fekélyes, igaznak szabad elenyészni, babonának buján tenyészni. Szabad a szemetesedények aljágig túrni a szegénynek, amíg Jézussal teli szájak ajtatoznak és ordibálnak. Szabad Jézus nevét citálni, ezenközben haját cibálni, megfeszíteni este-reggel, átalverni új vasszegekkel.

Így lesz ez, míg nem futja többre, mint trágár szóra, pofa sörre, amíg a szegény maga rakja csuklóját a kattanó vasba, ahelyett, hogy asztalra verne, szellőztetne és kisperne.

• Későbbi időpontra halasztottuk Társaságunk központi fórumának I. V. Sztálinról tervezett decemberi összejövetelét. **Következő központi fórumunkon, február 20-án, pénteken 16 órakor kerekasztal-beszélgetést tartunk „Kire szavazhatnak a baloldaliak az európai parlamenti választáson?”** A fontosabb kérdések: Lesz-e harmadik. erő? Öszszefognak-e a kis pártok?

• **Társaságunk vezetősége február 21-én, szombaton 10 órától ülést tart. A Marx Károly Társaság rendes, ezúttal egyben tisztújító közgyűlését március 21-én, szombaton 10 órától tartjuk.**

• **A Dialektika** következő (február-márciusi) száma 2009. márciusában jelenik meg.

MEGJELENT!

Megjelent Társaságunk tagjának, Szabó László Tibornak „Operabál” című, rövid groteszk írásokat tartalmazó, szórakoztató és elgondolkodtató kötete. Kapható a baloldali rendezvényeken. Ára: 500 Ft.

Dialektika

A Marx Károly Társaság időszakos lapja

Felelős kiadó: a Társaság elnöke
1067 Bp. Eötvös u. 2. **Tel:** 342-1068
Szerkeszti: a Szerkesztőbizottság
OTP számlasz.: 11711041-20859590

Nytsz.: 75/763/1997
Internet: <http://dialektika.extra.hu>
Felelős szerkesztő: dr. Rozsnyai Ervin
Nyomás: Vasas-Köz Kft. Budapest